

## Przygotowanie kulturowe dla uczestników kursu:

### „Multimedia materials in pre-school and primary school education during pandemic and post pandemic times”

Miejsce szkolenia: Malta

Termin: 1.07.2022 – 8.07.2022

#### MALTA

##### Położenie i ukształtowanie powierzchni

Malta jest najbardziej na południe wysuniętym państwem europejskim. Znajduje się 75 km na południe od Sycylii i 240 km na północ od wybrzeża Libii. W skład kraju wchodzi wyspy Malta, Gozo, Comino, Cominotto, Wyspy św. Pawła oraz Fifla. Całkowita powierzchnia Malty wynosi 316 km<sup>2</sup>, z czego największa z wysp – Malta zajmuje 246 km<sup>2</sup>. Linia brzegowa archipelagu maltańskiego jest dobrze rozwinięta, znajdziemy tu wiele szerokich zatok, a także niewielkich zatoczek wcinających się w klify. Wyspy zbudowane są ze skał kredowych, występują tu rzeźby krasowe, liczne płaskowyże i wzniesienia.

##### Klimat

Klimat to sucha i ciepła odmiana klimatu śródziemnomorskiego. Zima jest łagodna, a lato długie i gorące. Średnia temperatura w styczniu wynosi 12°C, natomiast w lipcu 26°C. Suma opadów w ciągu roku wynosi 560 mm. Najwięcej deszczowych dni jest notowanych w styczniu i grudniu. Latem opadów brak. Temperatura morza osiąga tu nawet 26°C. Suchy klimat i budowa geologiczna Malty wpływają na brak stałych rzek i jezior, co rodzi poważne problemy z pozyskiwaniem wody pitnej.



##### Flora i fauna

Stopień zurbanizowania Malty dochodzi do 89%, pomimo tego zachowały się tu pozostałości unikatowych ekosystemów: nadmorskie klify, piaszczyste wydmy, formacje roślinne makia i garig – powstała po wycięciu lasów, rośnie na glebach o podłożu wapiennym, charakterystyczna dla rejonu Morza Śródziemnego. Występuje tu dąb ostrolistny, oraz 14 innych endemicznych roślin. Fauna to przede wszystkim gryzonie, krety, nietoperze i jeże. Na wyspach nie występują żadne duże ssaki. Malta znajduje się też na trasie ptasich migracji z Europy do Afryki. Na wyspie bytują kormorany, czaple, mewy i inne ptactwo morskie. Z innych zwierząt można spotkać niektóre gady, przede wszystkim małe jaszczurki, czasem także kameleony.



## Historia Malty

Położenie [Malty](#) zawsze wpływało na jej historię, dzieli ona bowiem akwen morski na część wschodnią i zachodnią, trzymając straż nad przesmykiem między Sycylią a Tunezją. Malta znana od dawna jako starożytna **Melita**, co oznaczało: ochronienie dla okrętów.

Ze względu na strategiczne położenie wyspa była w przeszłości obiektem zainteresowania wielu cywilizacji i mocarstw.

Zasiedlona została już w **epoce kamiennej**, a o jej bogatej przeszłości świadczą zachowane do dziś zabytki kulturowe. Około 1400 r. p.n.e. skolonizowana przez **Fenicjan** przez kolejne wieki przechodziła pod panowanie **Greków, Kartagińczyków,**

**Rzymian, Wandalów i Ostrogotów**. Od 533 r. znalazła się pod panowaniem **Bizancjum**, następnie **Arabów (870 r.)** a od 1091 r. - **Normanów**.



W 1530 roku zawładnęli nią rycerze zakonu **joannitów** (zwani później kawalerami maltańskimi), a w 1800 r. została podbita przez **Napoleona**. W 1800 r. przeszła w ręce **Anglików**, którzy zarządzili nią do 1964 r.

Po II wojnie światowej Malta otrzymała **autonomię wewnętrzną**, w 1964 r. proklamowała **niepodległość** w ramach Brytyjskiej Wspólnoty Narodów, by w 1974 r. stać się **samodzielną republiką**.

Od 1979 r. na Malcie działała brytyjska baza wojskowa stanowiąca w owym czasie podstawę maltańskiej gospodarki - dostarczała połowę wpływów na wyspie i zatrudniała ok. 25% ludności cywilnej.

## Co warto zobaczyć, będąc na Malcie?

### Katedra św. Pawła w Mdinie

Katedra została wybudowana w latach 1697-1702 w stylu barokowym. Zaprojektowana została przez maltańskiego architekta Lorenzo Gafa. Z pierwotnego budynku świątyni, zniszczonego prawie całkowicie w 1693 roku przez trzęsienie ziemi, zachowała się tylko absyda. Wewnątrz katedry znajdują się m.in. obrazy Mattia Preti, a także obraz przedstawiający Matkę Bożą, którego autorstwo przypisuje się św. Łukaszowi. Do ciekawostek można zaliczyć także zegary znajdujące się na wieżach katedry, prawy jest normalny i wskazuje godziny i minuty, zaś lewy nietypowy: dni i miesiące.



### Kościół św. Franciszka z Asyżu w Valetcie

Pierwszy kościół zbudowano w 1607 roku za panowania 54. wielkiego mistrza Alofa de Wignacourt, w pobliżu klasztoru wzniesionego w 1598 roku, zajazdu Prowansalskiego oraz kościoła św. Barbary. Po kilkudziesięciu latach prowizoryczna budowla uległa stopniowemu zniszczeniu, doprowadziło to do sytuacji, że w 1681 roku dzięki hojności wielkiego mistrza Gregorio Carafa stary kościół został zburzony, a na jego miejsce zbudowano nowy, który istnieje do dnia dzisiejszego. Na fasadzie kościoła pozostał herb wielkiego mistrza. W latach dwudziestych XX wieku kościół został przebudowany, powiększony, został dobudowana kopuła. Przebudowa spowodowała uszkodzenie części fresków autorstwa maltańskiego artysty Giuseppe Cali.



### Katedra św. Jana w Valetcie

Konkatedra świętego Jana w Valletcie świątynia wybudowana w latach 1573-1578 jako kościół zakonu joannitów. Została zaprojektowana przez maltańskiego architekta Girolamo Cassara. Katedra posiada osiem kaplic, z których każda poświęcona jest jednemu z "języków" zakonu joannitów.





### Wieża St. Julian's

Jedna z trzynastu małych umocnionych kamiennych wież obserwacyjnych zbudowana za czasów wielkiego mistrza Kawalerów maltańskich Martin de Redin zbudowana na wyspie Malta. Wieże zostały zbudowane pomiędzy rokiem 1658 a 1661. Każda z wież znajduje się w zasięgu wzroku z sąsiedniej i służyły jako wieże komunikacyjne pomiędzy Gozo i Wielkim Portem, oprócz funkcji obserwacyjno-ostrzegawczych przed piratami pełniły funkcje obronne. Wieża St. Julian została zbudowana w latach 1658-1659 roku jako jedna z 13 wież, jest usytuowana na brzegu morza w miejscowości St. Julian's w gminie Sliema na północno zachodnim wybrzeżu Malty. Strzeże wejścia do zatoki St Julian's Bay. Leży na wschód od wieży Madliena i na zachód od wieży Triq Il-Wisgha.



### Megalityczne świątynie Malty

Zespół megalitycznych świątyń, położonych na wyspach Malta i Gozo w Republice Malty. Zaliczają się do najstarszych wolno stojących budowli na świecie. W 1980 roku dwie z nich, należące do kompleksu Ġgantija, wpisano na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Do kompleksów megalitycznych świątyń na terenie Republiki Malty, wpisanych na listę światowego dziedzictwa UNESCO, zaliczają się: Ġgantija, Ғaġar Qim, Mnajdra, Ta' Ғaġrat, Skorba, Tarxien .



### Pałac San Anton w Attard

Letnia rezydencja prezydenta Malty. Obiekt przechodził wielokrotnie przebudowy, dobudowy i zmiany wystroju. W czasie użytkowania przez wielkich mistrzów zakonu został przebudowany z planu litery T na planie krzyża łacińskiego. Do pałacu należy także niewielka kaplica pw. Matki Bożej z Pilar zbudowana przez de Paule.



## Miasto Mellieha

Mellieha nazwę swoją wzięła od salin, które niegdyś były nieodłączną częścią tutejszego krajobrazu. Dziś na tym terenie znajduje się rezerwat ptaków. Miasto położone jest na północy Malty i słynie z zatoki o tej samej nazwie. A w zasadzie nawet nie samej zatoki, co plaży przy niej, która jest najdłuższa na całej wyspie. Stąd już niedaleko do Cirrkewwy, skąd odpływają promy na wyspę Gozo.

Dojazd z lotniska do Melliehy nie powinien stanowić większego problemu. Najlepiej skorzystać z komunikacji miejskiej, wybierając autobus o numerze X1.

Po mieście można poruszać się pieszo, ale musicie mieć wiadomość, że w mieście występują spore różnice w wysokościach, i może to nie być takie proste. Dobrze jest mieć 7-dniowy bilet, tzw. TallinjaCard, bo ułatwi Wam to nie tylko zwiedzanie całej wyspy, ale także przemieszczanie się po miejscowości.



Mellieha słynie z Sanktuarium Maryjnego, które majestatycznie góruje nad miastem. To najstarsze tego typu miejsce na Malcie. Wewnątrz warto zwrócić uwagę na fresk przedstawiający Maryję z Chrystusem na ramieniu. Legenda głosi, że jego autorem był sam św. Łukasz (choć to niemożliwe, bo malowidło powstało dopiero w XII wieku).

Zaraz obok Sanktuarium znajdziecie schron przeciwlotniczy z czasów II wojny światowej. To jeden z największych podziemnych kompleksów na Malcie, posiada ponad 500 metrów korytarzy. Wszystko to można zwiedzać za niewielką opłatą.

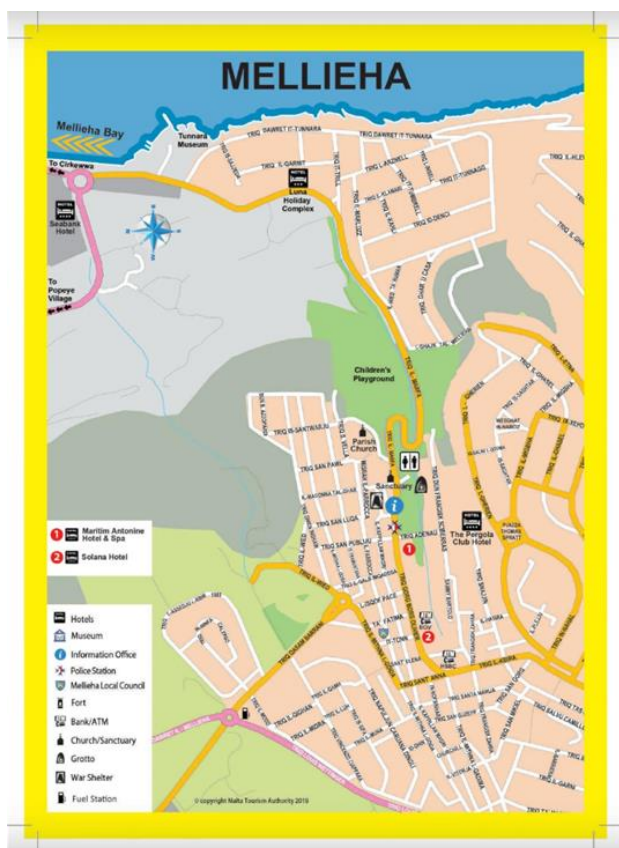


Miejscem, które koniecznie musicie odwiedzić będąc tutaj, jest strażnica św. Agaty, zwana też Czerwoną Wieżą. Jej patronką, św. Agata była chrześcijańską męczennicą i jednocześnie symbolem walki z zarazą panującą niegdyś na Malcie. Wieża była wykorzystywana jako punkt obserwacyjny, w późniejszych czasach jako stacja radarowa. Odnowiona w 2001 roku, dziś jest udostępniona turystom. Warto też dodać, że ze wzgórza, na którym wybudowano wieżę, rozciąga się piękny widok na miasto i całą zatokę.



Kojarzycie Popeye'a? To słynny marynarz z kreskówki, który lubił szpinak. Swego czasu nakręcono o nim film. A dlaczego o tym wspominam? Bo na potrzeby tego filmu stworzono wioskę, która dziś jest parkiem rozrywki ([Popeye Village](#)). Czekają Was tam moc atrakcji. Jeśli już tam będziecie, to zróbcie sobie również spacer po okolicy, bo widoki są niesamowite.

### Informacje praktyczne dla uczestników kursu



Hotel:

Paradise Bay Resort

Limits of Mellieha

Cirkewwa

MLH 9068 Malta

<https://paradise-bay.com>

Lotnisko:

Malta International Airport

Luqa LQA 4000, Malta

odległość od Mellieha 22 km, (37 min)

**Języki urzędowe:** maltański oraz angielski

**Pieniądze: waluta:** Euro, można płacić kartą, warto zabrać kartę, którą można płacić w Euro

**Stolica:** Valetta

**Liczba ludności:** zbliżona do ludności Gdańska ( 440 tys.)

**Powierzchnia:** 1000 razy mniejsza od Polski (316 km kw.), na 186 miejscu pod względem powierzchni ( na 199 państw)

**Elektryczność na Malcie:** obowiązują brytyjskie wtyczki, warto zabrać ze sobą przejściówkę

**Ruch drogowy na Malcie:** lewostronny

**Transport na Malcie:** komunikacja miejska jest doskonale zorganizowana, bilet jednorazowy kosztuje ok. 2EUR i jest ważny ok. 2h, dobrym pomysłem jest kupienie karty za 21 EUR, która jest ważna od momentu pierwszego zeskanowania przez 7 dni, umożliwia przemieszczanie się po wyspie wszystkimi autobusami. Kartę należy zeskanować przy wejściu do autobusu każdorazowo.



Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 5  
z oddziałami integracyjnymi i specjalnymi  
w Sosnowcu



Współfinansowane przez  
Unię Europejską

**Ceny na Malcie:** Często nie odbiegają od polskich cen lub są nieznacznie wyższe. Makaron można dostać za 0,7-1,5 euro, wodę mineralną (lub źródlaną) za 0,5 euro za dużą butelkę, duży jogurt za 1,2 euro, mleko od 0,8 euro, a bardzo dobre muesli za 1,3 euro. Ale czasami można się zdziwić...Sporo droższe są owoce i warzywa. Za banany w sklepie zapłacić trzeba przynajmniej 1,65 euro za kg, a pomarańcze w markecie potrafią kosztować nawet i 3 euro za kilo. Taniej bywa na targowisku, na którym lokalne pomarańcze można trafić już od 1 euro za kg, tyle samo trzeba zapłacić za kilogram marchewki ale już np. na pomidory trzeba wysuwać 1,8-2 euro za kg, a na jabłka nawet 3 euro (lub 0,5 euro za sztukę przy atrakcjach turystycznych). Jak wszędzie na południu Europy tanie są wina. Te najtańsze, maltańskie –kosztują tylko 1,5 euro za 0,7 litra. Te w butelce można dostać za 3-4 euro. Piwo w sklepie kosztuje mniej niż 1 euro. Za niezwykle popularne w Wielkiej Brytanii piwa górnej fermentacji typu Pale Ale zapłacić trzeba przynajmniej 1,5 euro. Szklanka piwa rzemieślniczego (0,25 l) lub mała IPA kosztuje zazwyczaj minimum 6-7 euro.

Inne ceny: kultowy napój Kinnie – coś jak Becherovka tylko bez alkoholu – 0,9 euro za 0,5 l, 1,65 euro za dużą butelkę w markecie, w małych sklepikach bywa, że i 2 razy tyle, Ice Tea – 0,6 euro, dżem – 1,5-3 euro w zależności od proporcji barwników do owoców w dżemie, sok pomarańczowy od 1 euro w górę za litr, mydło 0,5-1 euro

#### Podstawowe zwroty:

cześć – Hello  
dzień dobry – il-gurnata t-tajba  
do widzenia – Sahha  
proszę – Jekk joghgbok  
Dziękuję – Grazzi  
Tak – iva  
Nie – le  
Przepraszam – Skuzi  
Ile to kosztuje? – Kemm jiswa da?



#### Ważne telefony:

Ambulans – 112  
Consumer protection 21250221



Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 5  
z oddziałami integracyjnymi i specjalnymi  
w Sosnowcu



Współfinansowane przez  
Unię Europejską



„Wzmocnienie edukacji cyfrowej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi sposobem na poprawę jakości uczenia i nauczania oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu”. Numer projektu: 2021-2-PL01-KA122-SCH-000041941.  
Erasmus+, Edukacja Szkolna, Akcja 1.

Emergency rescue by helikopter 21244371

Emergency by patrol boat 21238797

Fire brigade 112

Hospital Malta 25450000

Hospital Gozo 21561600

Lost property 21224781

Passport Office Malta 21222286

Passport Office Gozo 21560770

Police 21224001-7



Wykonanie:

Aneta Kołton-Janiga



Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 5  
z oddziałami integracyjnymi i specjalnymi  
w Sosnowcu



Współfinansowane przez  
Unię Europejską